

ПРОФЕСІЯ – ХОРОША ЛЮДИНА

Я давно хотів написати про Олену Петрівну Малашевич. З тих пір, як її не стало, минуло 17 років. Час має здатність поглинати не тільки людей, а і пам'ять про них. І я подумав – якщо не напишу я, вже, мабуть, ніхто не напише про цю жінку. У розквіт свого воїстину трудового таланту Олена Малашевич мала, як кажуть, «добру пресу». В неї брали інтерв'ю, про неї писали нариси журналісти республіканських газет. Усі ці матеріали сьогодні десь пилляться на архівних полицях. Філософія життя, зрештою, проста: ну, жила людина, а зараз її немає. Усі там будемо...

Малашевич уособлювала покоління великих трудівниць-патріотів. Її білоруське, за чоловіком, прізвище рідкісне в наших краях, а тому постановка питання – «Де яка з Малашевичів?» – відпадає сама по собі. На Рівненщині – вона єдина жінка-механізатор, Герой Соціалістичної Праці. Паша Ангеліна нашої області. Хто така Паша Ангеліна ніяк мені не знає. Жінка-трактористка 30-х років, бригадир першої в Україні і в Радянському Союзі жіночої тракторної бригади. Патріотичний почин, романтика колективізації! Кажуть, Паша Ангеліна пішла з життя усім забутою. Олена Петрівна Малашевич залишила свій слід у серцях всіх, хто її знав. Ореол героїні труда, щоправда, не дозволяв газетним публікаціям розпізнати ким була вона у житті. «Ударниця», «профлангова» – яких тільки штампів не вбувала! І ніхто не назвав її в газетних заголовках просто жінкою, просто матір'ю, просто гарною у всіх відношеннях людиною...

Ця стаття – лише декілька штрихів до портрету Олени Малашевич, яка була і залишається понині гордістю «Зорі».

Григорій Никифорович Кривошея, колишній директор молочного комплексу, на якому останні роки життя працювала Олена Малашевич, сказав мені: – Вона дуже любила працю. Ця людина була без-

Володимир Антонович Плотинський у своїй книзі спогадів згадує:

«11 січня 1962 року в зорянському клубі відбулася зустріч кукурудзосіючих ланок зі знатною ланковою, двічі Героєм Соціалістичної Праці з Тернопільщини Євгенією Олексіївною Долинкою. Наша молода ланкова механізаторка Олена Ковалець, – згодом Героїні Соціалістичної Праці Олена Петрівна Малашевич, викликала Долинку на змагання, запевнила, що доб'ється таких результатів, як і знатна го-ста зоряниця. Та, в свою чергу, прочитала цю лекцію – яким вагомим резервом для виготовлення органічних добрив є торф. Ланка О. Кова-

роки в колгоспі працювали окремі ланки, які в районі постійно мали найвищі виробничі показники, зокрема, в той же рік жінки з ланки Раїси Хомік виростили по 318 центнерів з гектара куркових буряків, по 208 – картоплі. Наближалися до неї по урожайності і ланки Надії Бронзовицької, Тетяни Пікузи».

Не лише кукурудзу вирощували в ланці Олени Ковалець. На всю область вона гриміла рекордними врожаєм цукрових буряків. Збереглася фотографія з сімейного архіву, на якій Олена стоїть в оточенні дітей своєї ланки та високого начальства. На передньому плані – купа важених буряків – «пощерк» ланки Ковалець.

Хто може найкраще знати ким була матір? Звичайно, її дитина. Збираючись писати цей матеріал, я так чи інакше мусив би зустрітись з донькою Олени Петрівни – грабівчанкою Тетяною Мохель. Саме її розповідь відкрила маловідому Олену Малашевич...

Олена народилася в 1937 році на хуторі Адамків. На карті він не позначений, бо його вже давно немає. Зараз тут поля і заселені гектари тепличного комбінату.

Однак теоретично Олена могла би стати громадянкою Сполучених Штатів Америки. Брат Євдокія Антон на хвилі української еміграції 30-х років (а територія наша входила до складу Польщі) разом із сестрами виїхав в Америку. Сестри там і залишилися, а от Антон не прижився, повернувся через 2 роки на батьківщину. Пропозиція переїхати у США була дана і Петру Єдине, що його стримало – страх перед пароплавом... Йому хотось розповісти – якщо на кораблі в дорозі хтось помере, а помирають найчастіше захворілі діти, то їх до берега не довозять, тіла викидають за борт.

Під час німецької окупації на Адамків стався облас. Партизани чи націоналісти вбили німця. Складні часи були, розібратися важко, відігратися окупанти вирішили на мирних селянах. Євдокія, вхопивши на руки Надію, стиснувши долоню малолітньої Олени, побігла у напрямку лісу. І раптом на їхньому шляху звідкільсь взявся здоровенний німець.

– Моя баба подумала: все, кінець! – говорить Тетяна Мохель. – Хай вже тільки мене вб'є, а дітей не чіпає. Німець взяв на руки На-

вона стала своєю роду візитною картою колгоспу «Зоря комунізму» – де ж таке бачене – у західній області України працює завізвта молода механізаторша, а поруч ще й трудові подруги Ольга Пилип, Надія Качан, Таїсія Одерка. Ціла жіноча тракторна бригада, якою керує теж жінка – Надія Тараненко. А врожаї які вирощують – куди там мужикам братися!

Та за кордоном Олена Ковалець все ж таки пожила. Уродженець білоруського містечка Нача Семен Малашевич прохидив військовою службою в частині неподалік Дрездена, в Німеччині. Вирішив залишитися надстроковиком. А один з його друзів, уродженець хутора Адамків, звільнився у запас. Він то і надіслав Семену районну газету, у якій було

Тетяна Мохель:

– Про маму в житті ніхто ніколи не сказав поганого слова. В неї була рідкісна натура: вона хотіла, щоб скрізь і всім було добре. Як тільки я коли-небудь починала сперечатися, обривала мене: «Ніколи не сперечайся, ти краще поступись, навіть тоді, коли знаєш, що права». Таке було у неї золоте правило. І я намагався жити так, як вона мене вчила. А ще вона була з того типу людей, які не могли допустити того, що називається «вносити з хати сміття». За цим вона слідувала рівно, не любила аби хто знав найменше, що відбувається всередині сім'ї. Ніхто не повинен про це знати! Вражача і її безвідмовність. Якщо комусь в щось пообіцяла – розбіється в дошку, але зробить. Любила добре пригостити людей, які нам чимось допомагали – саджати чи копати картоплю. Казала: «Ти позич, але пригости як треба! Не відбувайся тільки шматком сала й огірком».

Малашевич, яка була і залишається понині гордістю «Зорі».

Григорій Никифорович Кривошея, колишній директор молочного комплексу, на якому останні роки життя працювала Олена Малашевич, сказав мені:

– Вона дуже любила працю. Ця людина була безвідмовною до роботи. І трагічним залишенням життя я був шокований. В цьому не було абсолютної ніякої логіки. Як механізатор, вона могла вийти на пенсію у 50 років. А працювала ще шість. Краще вийшла б на пенсію...

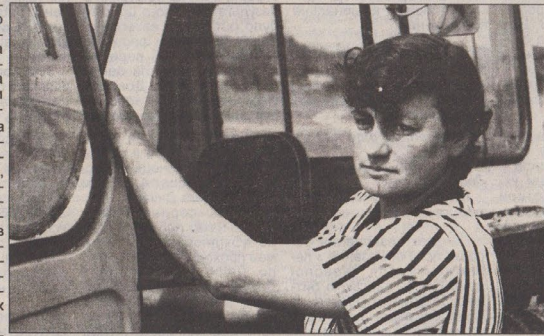
Після цих слів Г.Н.Кривошея я подумав: вся «логіка», може, начертана усім нам згорі? І Бог захотів, щоб прибула до нього поскоріше душа ще одної доброї людини? Може, в його полку не так і багато добрих душ?

А ось слова одного чоловіка з родини Олени Петрівни: – Вона приходила з роботи втомленою, але ніколи не

Володимир Антонович Плотинський у своїй книзі спогадів згадує:

«11 січня 1962 року в зорянському клубі відбулася зустріч кукурудзосіючих ланок зі знатною ланковою, двічі Героєм Соціалістичної Праці з Тернопільщини Євгенією Олексіївною Долинкою. Наша молода ланкова механізаторка Олена Ковалець, – згодом Героїні Соціалістичної Праці Олена Петрівна Малашевич, викликала Долинку на змагання, запевнила, що доб'ється таких результатів, як і знатна го-ста зоряниця. Та, в свою чергу, прочитала цю лекцію – яким вагомим резервом для виготовлення органічних добрив є торф. Ланка О. Кова-

тись з донькою Олени Петрівни – грабівчанкою Тетяною Мохель. Саме її розповідь відкрила маловідому Олену Малашевич... Олена народилася в 1937 році на хуторі Адамків. На карті він не позначений, бо його вже давно немає. Зараз тут поля і заселені гектари тепличного комбінату.

білоруського містечка Нача Семен Малашевич прохидив військовою службою в частині неподалік Дрездена, в Німеччині. Вирішив залишитися надстроковиком. А один з його друзів, уродженець хутора Адамків, звільнився у запас. Він то і надіслав Семену районну газету, у якій було

вміщене фото першедоку ланкової Олени Кавалець. На тому знімку, симпатична така, вона тримала в кожній руці по здоровенному буряку. Друг ще супроводив надіслану Семену газету коментарем: «Славна дівка, придивись!».

Так зв'язалась переписка. Роман у листах. У 1961 році Семен, взявши відпустку, приїхав в Адамків. Олену побачив зблизька, і між ними все стало

Тетяна Мохель: – Про маму в житті ніхто ніколи не сказав поганого слова. В неї була рідкісна натура: вона хотіла, щоб скрізь і всім було добре. Як тільки я коли-небудь починала сперечатися, обривала мене: «Ніколи не сперечайся, ти краще поступись, навіть тоді, коли знаєш, що права». Таке було у неї золоте правило. І я намагався жити так, як вона мене вчила. А ще вона була з того типу людей, які не могли допустити того, що називається «вносити з хати сміття». За цим вона слідувала рівно, не любила аби хто знав найменше, що відбувається всередині сім'ї. Ніхто не повинен про це знати! Вражача і її безвідмовність. Якщо комусь в щось пообіцяла – розбіється в дошку, але зробить. Любила добре пригостити людей, які нам чимось допомагали – саджати чи копати картоплю. Казала: «Ти позич, але пригости як треба! Не відбувайся тільки шматком сала й огірком».

втому не жалілася. Чи в одну зміну треба було працювати, чи в дві – для неї ніколи не було різниці. У прихотій хаті, де вона склала спеціаліст, стояв отой специфічний промислений механізаторський запах... Усі свої трактори вона ремонтувала сама, нікому не довіряла ремонту! І мотори у її «залізних коней» завжди працювали чітко, як годинник.

лець дійсно досягла на виробничій кукурудзи помітних здобутків. Олену навіть обрали делегатом XXVII з'їзду КПРС. Мене такої честі ще не удостоювали. На кожний гектар посіву кукурудзи ланка вивезла по 22 тонни місцевих добрив, по 5 тонн кайніту, а урожай зерна кукурудзи (щоправда, невисушеної) склав по 62 центнери з гектара при тому, як по артілі – 20. Взагалі, у ті

Якраз на так званому сьомому гектарі нинішніх теплиць і стояла хата Ковалець – поруч криниця, величезна липа.

У сім'ї Петра та Євдокії Ковалець народилися дві доньки – старша Олена і менша Надійка. Однак на початку війни батько помер. Євдокія залишається одна з двома малолітніми дітьми. Так що в Олені було чисто материнське вихован-

дійку. Та почала бавитись з його нащепленими на мундир нагородами. Бавиться, сміється дитя. І тут німець теж розсіявся. З його слів стало зрозуміло, що в Німеччині у нього теж є три «кідера». Дістав шоколад, пригостив дітей. А потім обох взяв на руки і разом з Євдокією поїх у напрямку лісу – мовляв, швидше ховайтесь, бо на хуторі буде «пах-пах». А зустрівся б їм інший, поганин «Ганс»? Мене б зараз не було на світі...

Трудове життя Олена Ковалець розпочала рано. Пішла працювати в ланку, згодом очолила її. Її зав'яз-ткою можна було тільки позадри-ти. І ось у рамках трудового патріотичного почину її направляють у Клеванську школу механізації. Матір була проти – не дівоча ця справа. Не схвалювала вона й те, що Олена стала комсомолкою. Матері комсомол, звичайно, був до лампочки, просто за дівчину переживала – 50-ті роки були у нас не такими й спокійними роками. Не спала, коли Олена десь затримувалась на зборах. «Господи, думаю, вже десь забилу!» – згадує Тетяна Мохель слова своєї бабуні стосовно складотраної активності матері. А Олена полюбила техніку всією душою. На обласному рівні

ясно. 23 лютого 1962 року на день Радянської армії вони розписалися. І Семен Малашевич забрав молодшу дружину з собою в Німеччину.

Я уявляю, як на це подивився той голова колгоспу В.А.Плотинський. Сюжет був схожий, як у фільмі «Губанські козаки», коли першову ланкову «укинуув» з артілі невідомо хто. Володимир Антонович, мабуть, тоді подумав так само, як герої фільму – голова колгоспу, в якому працювала передова ланкова, Гордій Ворон: «Ви там себе жените, но жить должны в нашем колхозе!»

Як там не було, але до 1966 року Олена Малашевич жила зі служивим чоловіком в Німеччині. Тільки тільки приїздила народжувати на батьківщину: спочатку Тетяну, потім Сашку. Подружжя поселилося в Грабові, в хаті, збудованій перед переселенням з Адамкова. Була в зорянській історії і така сторінка – Сморжівські хутори перестали існувати.

Олена знову сіла за кермо трактора. Трактористом став і Семен. Бививилось, що у свій час він з відзнакою закінчив школу механізації. Останні роки життя працював квалем на складотраної заводі. Він пережив дружину всього на сім років...

любила гостину, гостей. А ще її пам'ятають, як дотепну жартівницю, нинішня молоді назвала б її «приколпкою». На весіллях мама чинила передоюгальну у якісь там весільні персонажі, веселила народ. Той говорив: «О, вже Лена пішла в ход!».

Ставлення до нагород? А було їх у неї чимало. Ними вона ніколи не фхантувала. На героїні урочистості, щоправда, завжди одягали розповдала мені, за що одержала кожен нагороду. Я казала тоді: «Мамо, ти така гарна з цими орденами і зіркою». А вона мені: «Ех, дитя, якби ти знало як вони далися». На жаль, про це вона вже ніколи не розповість.

Ми частенько їздили в Білорусь, у Київ. Мама, як Героїні Соціалістичної Праці, мала певні пільги. Причому, були скидки на проїзд до кутейного чи спального вагони. Вона ними жодного разу не скористалася. Завжди брала квиток або в загальній або у плацкартній вагоні. Я казала їй: «Ну чого ти така?». А вона мені: «Буду я, як пава, роз'їжджати! Дивись он скільки людей з малими дітьми в тамбурах стоять...»

Кажуть, такої професії як хороша людина не існує. Це неправда. Віктор ПАРФЕНЮК.

